

Ο καλός ποιμήν πατήρ Γεώργιος Καψάνης († 8.6.2014) (Πρωτοπρεσβύτερος Ιωάννης Ζόζουλακ, Καθηγητής του Πανεπιστημίου «Κωνσταντίνος ο Φιλόσοφος», Νίτρας Σλοβακίας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[1] Τόν πατέρα Γεώργιο Καψάνη, τον εξαίρετο ποιμένα, γνώρισα πριν από είκοσι τρία χρόνια, όταν ήμουν διευθυντής του Χριστιανικού Ιδρύματος Νεολαίας «Παντοκράτωρ» στο Παλαιό Φάληρο, το οποίο ίδρυσε ο ίδιος, όταν ήταν ακόμα νέος. Αυτό το Ίδρυμα με οικοτροφείο, αίθουσα ομιλιών, γήπεδο καλαθόσφαιρας και παρεκκλήσι αφιερωμένο στην Ανάληψη του Κυρίου, λειτουργούσε ως κέντρο για την ποιμαντική και κατηχητική δράση.

Ιερά Μονή του Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος

Ο πατήρ Γεώργιος, πνευματικός πατέρας χιλιάδων ψυχών, κατέβαινε τακτικά σε αυτό το Ίδρυμα και εξομολογούσε πολύ κόσμο. Τότε κατάλαβα πόσο τον αγαπάει ο κόσμος και πόση αγάπη έδειχνε ο πατήρ Γεώργιος στους πονεμένους ανθρώπους που ζητούσαν πνευματική βοήθεια. Ήταν σπάνιο φαινόμενο να δει κανείς τόση αγάπη ενός στοργικού πνευματικού πατέρα, ο οποίος μολονότι βρισκόταν στο Άγιον Όρος ενδιαφερόταν και για τις πνευματικές ανάγκες των πνευματικών του τέκνων. Αξιοσημείωτη ήταν επίσης η αμεσότητα της επικοινωνίας του πατρός Γεωργίου με τους νέους ανθρώπους που τον επισκέπτονταν. Τον ενδιέφερε κυρίως η ποιμαντική του συγχρόνου ανθρώπου γι' αυτό είναι για μένα μεγάλο παράδειγμα στη ποιμαντική μου πράξη. Εκτός από αυτό αντλούσα από τα κείμενά του και αρκετές σκέψεις για το κατηχητικό έργο στη σημερινή κοινωνία. Σε ένα βιβλίο που έγραψα με τίτλο «Η κατηχητική αποστολή της Εκκλησίας»**[2]** αναφέρω τις αρχές της παιδαγωγικής προσέγγισης του κατηχητικού στα παιδιά, που συνέταξε ο πατήρ Γεώργιος. Αυτό το κείμενο δείχνει το ψυχολογικό και παιδαγωγικό βάθος της διδασκαλίας των θρησκευτικών κι έγινε πάρα πολύ γνωστό στους Σλοβάκους αναγνώστες.

Είναι γεγονός ότι ο πατήρ Γεώργιος ήταν ένας από τους πολυγραφότερους πνευματικούς πατέρες της Ορθόδοξης Εκκλησίας και αποδείχθηκε μια μεγάλη σύγχρονη μορφή της Εκκλησίας. Εκπλήττει το ύφος του και η ποιότητα των σκέψεων που δείχνει από τη μια πλευρά το βάθος των σκέψεών του, με τις οποίες στήριξε πολλούς ορθόδοξους χριστιανούς, από την άλλη πλευρά φαίνεται το

ταπεινό του φρόνημα και το βάθος της πνευματικής ζωής του όταν μιλούσε για την προσευχή, για τη θέωση, για την Ιερωσύνη, για τους ιερούς Κανόνες της ποιμαντικής και προκαλούσαν την προσοχή μου για τον τρόπο της σκέψης του πατρός Γεωργίου[3]. Από τις καλύτερες μελέτες του πατρός Γεωργίου είναι τό βιβλίο του «Η ποιμαντική διακονία κατά τους ιερούς Κανόνες» στο οποίο ασχολείται με την σχέση μεταξύ της ποιμαντικής και των ιερών Κανόνων. Αναπτύσσει τα σχετικά με την ποιμαντική θεολογία και την μέθοδο της ποιμαντικής, όπως μας παραδόθηκε από τους Κανόνες των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων, τους οποίους θέσπισαν οι άγιοι Πατέρες και συνιστά την πρώτη σημαντική προσπάθεια των νεωτέρων χρόνων αμέσου συνδέσεως της Ποιμαντικής Επιστήμης προς το Πηδάλιον της Εκκλησίας, τους θείους δηλαδή και ιερούς Κανόνες αυτής, οι οποίοι και συνιστούν την θεόπνευστο πηγή, από την οποία οι αληθείς ποιμένες της Εκκλησίας αντλούν το ύδωρ το αλλόμενον εις ζωήν αιώνιον των τε ποιμένων και ποιμαινομένων[4]. Ο πατήρ Γεώργιος σε ένα άλλο βιβλίο του υπογραμμίζει «ότι η μόνη ορθόδοξος ποιμαντική είναι η ποιμαντική της θεώσεως και όχι της κατά τα δυτικά πρότυπα ηθικής τελειοποιήσεως του ανθρώπου χωρίς την χάρη του Θεού[5]».

Η σοφία του πατρός Γεωργίου εκφράζεται και στις διδακτικές του ομιλίες που χαρακτηρίζονταν από θεολογική πληρότητα. Τα μηνύματα για τη σωτηρία του ανθρώπου μέσα στην Εκκλησία πάντοτε έμπαιναν στις καρδιές των πιστών που τον άκουγαν με πολλή προσοχή. Τους χριστιανούς δίδασκε για την πραγματική ταπείνωση και πως να διώχνουν τον εγωισμό τους. Ο λόγος του πάντοτε ήταν τεκμηριωμένος βιβλιογραφικά και βασισμένος στη προσωπική του εμπειρία.

Ο πατήρ Γεώργιος διέθετε ταπεινό φρόνημα και το διακριτικό χάρισμα. Προσέφερε πολλά στον αγιορείτικο Μοναχισμό και γενικά σε όλη την Ορθόδοξη Εκκλησία. Οι μοναχοί και οι λαϊκοί με την καθοδήγησή του έβρισκαν τον σωστό δρόμο προς τη Βασιλεία του Θεού κι έμαθαν να ζούν την εν Χριστώ ζωή.

Στο έργο του παρουσιάζει την θεολογική πείρα της Εκκλησίας. Με την γνώση του κανονικού δικαίου και την άποψή του για τον γνήσιο παραδοσιακό μοναχισμό έλαβε σαφή θέση υπέρ της Εκκλησίας. Τα εκκλησιολογικά του κριτήρια ήταν σαφή, γι' αυτό η θεολογία του ήταν κατανοητή και καθαρά ορθόδοξη.

Ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος χαρακτηρίζει τον πατέρα Γεώργιο ως οικουμενικό διδάσκαλο και λέει: «Η Ιερά Μονή του Οσίου Γρηγορίου όλα αυτά τα χρόνια που ήταν εκείνος Ηγούμενος, έγινε πόλος έλξεως εκατομμυρίων προσκυνητών από όλο τον κόσμο, που πήγαιναν στο Άγιον Όρος για να μνηθούν στα ενδότερα της μοναχικής και εκκλησιαστικής ζωής, και

στηρίχθηκαν στην έγγαμη και κοινωνική ζωή. Κληρικοί και λαϊκοί, μοναχοί και έγγαμοι, Έλληνες και αλλοδαποί, επισκέπτονταν το Μοναστήρι του Οσίου Γρηγορίου για να κατηχηθούν στο θεολογικό, εκκλησιαστικό και μοναχικό πνεύμα της Εκκλησίας. Ως Ηγούμενος της Ιεράς Μονής εκδαπανήθηκε κυριολεκτικά, έδωσε αίμα στην διακονία αυτή, όχι μόνον για να συγκροτήσει τήν μοναχική Αδελφότητα και να την καθοδηγήσει στην πραγματική μοναχική ζωή, με τα μεγάλα προβλήματα που δημιουργούνται σε μια τέτοια διακονία, αλλά για να διακονήσει όλη την οικουμένη. Αυτό το έκανε με τον γραπτό και προφορικό λόγο, με τις συζητήσεις και την προσευχή, με την λατρεία και την ποιμαντική διακονία. Έτσι, με την πάροδο του χρόνου η Χάρη του Θεού τον κατέστησε οικουμενικό διδάσκαλο, με τον θεολογικό, εκκλησιολογικό λόγο, με την αγιορείτικη και μοναχική πείρα, με την σοφία και την διάκρισή του. Ασφαλώς θα αποκαλυφθούν αργότερα όλα αυτά τα ενδιαφέροντα σημεία από τους Πατέρες της Μονής του Οσίου Γρηγορίου**[6]**».

Ο Μητροπολίτης Φθιώτιδος Νικόλαος λέει: «Ο πατήρ Γεώργιος υπήρξε μια ισχυρή προσωπικότητα του Αγίου Όρους με χριστιανική συνέπεια, διδακτική παρουσία, ηχηρό λόγο, κοινωνική συναντίληψη και εκκλησιολογική θεολογία. Το όνομά του ήταν συνυφασμένο με το γνήσιο εκκλησιαστικό φρόνημα, την ακίβδηλη και ανυπόκριτη αγάπη, την αθώα παιδική ευθύτητα, την ανυστερόβουλη προσφορά και την χριστομίμητη ανεξικακία. Η ευαισθησία του στα θέματα της Ορθοδόξου Θεολογίας τον ώθησε να γράψει ευθαρσώς και να θίξει με ευγένεια και ευπρέπεια τις εκτροπές από τους Ιερούς Κανόνες και τις τάσεις εκκοσμικεύσεως που κατά καιρούς παρατηρούνται μέσα στην ίδια την Εκκλησία. Ήταν αυστηρός και αμετάθετος από τις αρχές της Εκκλησίας, δεν ήταν όμως ποτέ φανατικός και πείσμων. Όλες του τις σκέψεις τις περνούσε μέσα από το κόσκινο της νοεράς προσευχής, της μυστηριακής καθάρσεως και της λειτουργικής βιωματικής αναπλάσεως της ψυχής και του νοός του. Με τον τρόπο αυτό εύρισκε την σύνεσιν εν τω μυστηρίω του Χριστού» (Εφεσ. γ' 4)»**[7]**.

Ο πατήρ Γεώργιος Καψάνης ήταν πραγματικά άνθρωπος μεγάλης αγάπης και θυσίας, βαθειά ταπεινός και σεμνός, αδιάβλητος και πράος. Ήταν ο πραγματικός πατέρας και μεγάλος δάσκαλος. Ήταν ο καλός ποιμήν κατά το παράδειγμα του Χριστού γι' αυτό απέκτησε τον σεβασμό και την τιμή όλων των Ορθοδόξων Χριστιανών που τον είχαν ως στήριγμα στα διάφορα προβλήματα της πνευματικής ζωής. Ας έχουμε την ευχή του.

Σημειώσεις:

1. Tento clanok je vysledkom riesenia vedecko- vyskumneho projektu Temy byzantskejfilozofie a ich retlexie na Slovensku (1/0039/14).
2. ZOZULAK, J.: Katechoticke poslanie Cirkvi. Presov 2001, σελ. 79. Αυτό ιό βιβλίομεραφράσθηκε και στη ρωσική γλώσσα με τίτλο Katecheticeskaja missija Cerkvi. Έκδοση Prolog, Kyjev 2008.
3. Βλ. Η σημασία της ποιμαντικής και η ελληνική βιβλιογραφία αυτής (1968), Η κρίσις της θεολογίας και ο Οικουμενισμός εν Αμερική (1968), Σχέδιον θεολογικής και εκκλησιολογικής θεμελιώσεως της ποιμαντικής (1970), Η ποιμαντική μέριμνα της Εκκλησίας υπέρ των φυλακισμένων (Διδακτορική διατριβή, 1972), Θέματα Εκκλησιολογίας και Ποιμαντικής (1975) και Pastoral Care in American practice (1967).
4. Βλ. Πρόλογος του Κωνσταντίνου Μουρατίδου στο βιβλίο του ΑΡΧΙΜ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΨΑΝΗ: Η ποιμαντική διακονία κατά τους ιερούς Κανόνες. Έκδ. Άθως, Πειραιεύς 1976, σελ. 11.
5. ΑΡΧΙΜ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ: Η θέωσις ως σκοπός της ζωής του ανθρώπου. Ιερά Μονή Οσίου Γρηγορίου. Άγιον Όρος 1998, σελ. 9.
6. Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιεροθέου: Ο Προηγούμενος της Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους π. Γεώργιος (Καψάνης). In: Εκκλησιαστική Παρέμβαση, τεύχος 215, Ιούνιος 2014.
7. ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Αρχιμανδρίτης Γεώργιος Καψάνης. Μια αγιοπατερική προσωπικότητα του Αγίου Όρους. In: Ακτίνες, 11 'Ιουνίου 2014.

Πρωτοπρεσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΟΖΟΥΛΑΚ

Καθηγητής του Πανεπιστημίου «Κωνσταντίνος ο Φιλόσοφος», Νίτρας Σλοβακίας

Πηγή: *Ορθόδοξη Μαρτυρία, έκδοση Παγκύπριου Συλλόγου Ορθοδόξου Παραδόσεως, «Οι Φίλοι του Αγίου Όρους».*